

N:o 140.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående pensioner till vissa arbetare vid statens järnvägsbyggnader; gifven Stockholms slott den 4 april 1907.

Under åberopande af bilagda utdrag af protokollet öfver civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

dels att en hvar af härefter angifna förmän och arbetare, nämligen: arbetaren Jakob Jonsson, förmännen Johan Håkansson och Alfred Rosenqvist, smeden Johan August Johansson, arbetaren Johan Vilhelm Segermark, förmännen Sven Johan Björkman, snickaren Lars Johansson Hultin, förmännen Anders Fredrik Jonsson, smeden Gustaf Wilhelm Johansson, arbetarna Carl Oscar Carlsson, Jon Jakobsson och Johannes Johansson, stenarbetarna Magnus Nicklasson och Svante Hedberg, arbetarna Johan Eriksson och Anders Andersson, förmännen Petter Olsson, arbetaren Per Axel Stjärna och stenarbetaren Gustaf Albert Andersson Nystedt må från och med månaden näst efter den, hvarunder han entledigas eller entledigats från anställning vid statens järnvägar, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp af 300 kronor; dock med villkor att, därest pensionstagare framtiden skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, uppgående till det nu för en hvar beräknade årliga medelinkomstbelopp af respektive 1,200 kronor inom gruppen förmän och yrkesarbetare och 900 kronor inom gruppen vanliga arbetare eller därutöfver, pensionen skall, så länge anställningen varar, upphöra att utgå, samt att, vid sådan aflönings uppbärande i öfrigt, pensionen skall minskas, så att densamma jämte aflöningen icke uppgår till högre belopp än nämnda medelinkomst;

dels att den pension å allmänna indragningsstaten, som beviljats stenarbetaren Johan Anders Andersson till belopp af 160 kronor, må

höjas till 300 kronor, att under nyssnämnda villkor utgå under hans återstående lifstid från och med månaden näst efter den, under hvilken han entledigas från anställning vid statens järnvägar;

dels ock att härefter omförmälda förmän och arbetare må, efter erhållet afsked från sina anställningar vid statens järnvägsbyggnader, tilldelas gratifikationer, att utgå å allmänna indragningsstaten, med följande belopp nämligen:

med 400 kronor till förmannen August Pettersson Juhlin,

med 325 kronor till en hvar af förmannen Gustaf Karlsson, snickaren Andreas Svensson Melin, stenarbetaren Erik Evald Bergström samt förmännen Sven Persson, August Svensson och Edvin Andersson;

med 300 kronor till en hvar af arbetarna Per August Bodin Frid, Henrik Andersson Lundblad, Adolf Ferdinand Andersson, Elias Nicklasson och Sven Johan Månsson Lönström; samt

med 250 kronor till en hvar af arbetarna Sven Magnus Andersson; Per Martin Cederlund, Karl August Andersson, Johannes Johansson, Sven Johan Skarin och Erik Alfred Karlsson.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF.

Julius Juhlin.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stock-
holms slott den 4 april 1907.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: TINGSTEN,
ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
DYRSSEN,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
JUHLIN,
SWARTZ.

Departementschefen, statsrådet Juhlin anförde:

Uti underdånig skrifvelse den 16 februari 1907 har järnvägsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte hos Riksdagen utverka pensioner eller gratifikationer åt åtskilliga uppgifna arbetsförmän och arbetare, hvilka samtliga under längre tid med goda vitsord innehaft anställning vid statens järnvägsbyggnadsföretag, och af hvilka flera därjämte genom sjukdom eller kroppsskada fått sin arbetsförmåga i mer eller mindre hög grad förminskad.

Med anledning af denna järnvägsstyrelsens framställning tillåter jag mig först erinra, hurusom Kungl. Maj:t i proposition (n:r 114) föreslagit 1906 års Riksdag medgifva, att åtskilliga arbetsförmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt en extra pumpare vid statens järnvägar måtte från och med månaden näst efter den, hvarunder de af järnvägsstyrelsen entledigades eller entledigats från anställning vid statens järnvägsbyggnader, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årliga pensioner till belopp af respektive 400, 325, 300 och 250 kronor, dock med villkor att, därest pensionstagare framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, uppgående till det då för en hvar beräknade årliga medelinkomstbelopp af respektive 1,200 kronor inom gruppen förmän och yrkesarbetare och 900 kronor inom gruppen vanliga arbetare eller därutöfver, pensionen skulle upphöra att utgå, samt att vid sådan aflönings uppbärande i öfrigt pensionen skulle minskas, så att densamma jämte aflöningen icke uppginge till högre belopp än nämnda medelinkomst.

Liknande pensionsfrågor vid 1906 års riksdag.

Med anledning af denna Kungl. Maj:ts framställning förklarade Riksdagen (skr. n:r 156), ehuruval i ärendet icke förekommit något därom, att de till erhållande af pensioner föreslagna förmän och arbetare i följd af ålderdom, sjukdom eller eljest vore oförmögna att genom arbete förvärfva sitt uppehälle, sig anse billigheten fordra, att dessa personer af statsmedel tillerkändes något understöd med anledning af deras långvariga arbete vid statens järnvägsbyggnader.

Riksdagen fann emellertid icke samtliga omförmälda förmän och arbetare böra beviljas pensioner att utgå för deras återstående lifstid, utan ansåg, att de jämförelsevis yngre och fullt arbetsföra bland dem lämpligen borde erhålla det ifrågasatta understödet såsom gratifikation för en gång till hjälp vid bestridande af deras eget och familjernas uppehälle vid återflyttningen till hemorten samt under den tid, som kunde åtgå, innan annat arbete erhöles; och förklarade sig Riksdagen finna skäligt, att lifstidspensioner beviljades de förmän och arbetare, hvilka uppnått minst 55 års ålder och räknade minst 24 tjänstår.

Beträffande pensionernas belopp sökte Riksdagen finna en annan beräkningsgrund för pensionsbeloppens storlek än den af Kungl. Maj:t använda. I sådant hänseende erinrade Riksdagen, att enligt lagen angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete den 5 juli 1901 arbetsgifvare vore skyldig att åt arbetare, hvarmed i nämnda lag förstodes jämväl arbetsförmän, utgifva en årlig lifränta af 300 kronor, därest arbetaren genom olycksfall i arbetet för framtiden mistat arbetsförmågan. Vid sådant förhållande och då staten som arbetsgifvare i nu

förevarande fall icke syntes böra vidkännas större underhållsskyldighet vid ifrågavarande arbetares afskedande än om dessa skulle genom olycksfall i arbetet mistat arbetsförmågan för framtiden, fann Riksdagen nämnda belopp, 300 kronor, skäligen böra bestämmas för de pensioner, som beviljades åt enhvar arbetsförman och arbetare.

Hvad angår beloppen af gratifikationerna, ansåg Riksdagen desamma skäligen böra bestämmas för enhvar af den öfriga arbetspersonalen till samma belopp, som det af Kungl. Maj:t för honom föreslagna pensionsbeloppet.

Järnvägs-
styrelsens
skrifvelse den
16 februari
1907.

I sin förberörda underdåniga skrifvelse den 16 februari 1907 anför nu järnvägssstyrelsen följande.

Af de förmän och arbetare, som inkommit med ansökningar om utverkande af statsunderstöd, hade trettioen innehaft anställning vid den numera i det närmaste fullbordade statsbanan genom Bohuslän och stode sålunda inför utsikten att, i den mån sådant ej redan skett, erhålla sitt afsked. De öfriga, till ett antal af sju, som nu af styrelsen föresloges till erhållande af understöd, hade senast arbetat vid byggnadet af stambanan genom öfre Norrland och vid statsbanebyggnaden Gällivare—Riksgränsen samt, i den mån sådant låtit sig göra, därefter beredts sysselsättning vid statens järnvägstrafik, men hade de samtliga numera uppnått sådan lefnadsålder, att de inom kort icke vidare syntes kunna genom arbete förtjäna sitt uppehälle.

Beträffande sökandenas tjänsttid hade, enär fullständiga förteckningar å de vid järnvägsbyggnaderna under den gångna tiden anställda arbetare saknades, samt därtill komme, att en stor del af arbetsbefälet antingen afidit eller lämnat tjänsten, och det för öfrigt befunnits omöjligt för befälet att lämna detaljerade uppgifter rörande hvarje särskild, kanske för lång tid tillbaka anställd arbetares tjänsttid, densammans längd icke kunnat genom officiella handlingar bestyrkas, utan hade styrelsen härvidlag, såsom vid afgifvande af enahanda framställning rörande de förmän och arbetare, som år 1906 tilldelades understöd, ansett sig kunna utgå från af sökandena själfva lämnade tjänstförteckningar, hvilka utförligt angåfve tider och platser för anställningen, och detta så mycket hellre som berörda uppgifter, i den mån de kunnat kontrolleras, visat sig vara riktiga.

I afseende å sökandenas lönevillkor har styrelsen i detta sammanhang meddelat, att medelaflöningen för ifrågavarande förmän och yrkes-

arbetare kunde beräknas hafva uppgått till 1,200 kronor och för vanliga arbetare till 900 kronor för år.

I fråga om tilldelande af understöd åt ifrågavarande förmän och arbetare har styrelsen utgått från det antagande, att enahanda grunder, som uti ifrågavarande hänseende varit för 1906 års Riksdag bestämmande, jämväl nu skulle komma till tillämpning.

Att emellertid vid bedömande af frågor af förevarande art i hvarje fall uteslutande fästa afseende vid den omständigheten, huruvida de angifna betingelserna för tilldelande af pension eller gratifikation vore förhånden eller ej, syntes, säger vidare styrelsen, icke vara med billighet öfverensstämmande, då ju i speciella fall förhållandena kunde vara sådana, att äfven andra synpunkter borde tillmätas någon betydelse. Två af sökandena, Carl Oscar Carlsson och Anders Andersson, hvilka uppnått den förre 53 lefnads- och 31 tjänstår och den senare 49 lefnads- och 29 tjänstår, skulle enligt ofvan angifna grunder allenast vara berättigade till erhållande af gratifikation. Såväl Carlsson som Andersson hade emellertid under arbetet ådragit sig svår kroppsskada. Af vid deras ansökningar fogade läkarbetyg inhämtades nämligen, att Carlsson på grund af benbrott å ena underbenet och kontusioner å ena lårbenet, hvilket betydligt försvårade gåendet, blifvit för all framtid oförmögen till vidare järnvägsarbete, samt att Andersson vore fullständigt blind å högra ögat och å det vänstra till följd af sjukliga förändringar i hornhinnan ägde allenast ledsyn. Det torde vara uppenbart, att deras utsikter till själf försörjning till följd häraf i afsevärd mån förringats. Vid sådant förhållande och då, å ena sidan, deras lefnadsålder med endast några få år understege den för erhållande af pension fastslagna, under det de däremot, å andra sidan, beträffande antalet tjänstår icke blott fyllde utan väsentligt öfverskrede det mått, som i sådant hänseende ansetts skäligt, har styrelsen ansett, att bemälda arbetare vore förtjänta att komma i åtnjutande af pension.

I detta sammanhang har styrelsen därjämte i underdånighet anmält, att en af sökandena, vid statsbanebyggnaden genom Bohuslän anställda stenarbetaren Johan Anders Andersson, af 1894 års Riksdag tillerkänts en årlig pension till belopp af 160 kronor att utgå från och med månaden näst efter den, hvarunder han entledigades från anställning vid statens järnvägsbyggnader. Uti sin i ärendet ingifna ansökning hade Andersson anført, att han, då framställningen om beredande af understöd åt honom gjordes, af förbiseende uraktlåtitt anmäla, att han år 1867 under arbete å den s. k. sammanbindningsbanan i Stockholm fått sin vänstra hand krossad, och därför anhållit om förhöjning af den honom beviljade pen-

sionen. Styrelsen, som af ett vid ansökningen fogadt intyg inhämtat, att Andersson sedan år 1868 varit i vederbörande församlingsbok antecknad såsom vanför i handen på grund af olyckshändelse, har funnit sig böra förorda bifall till den gjorda framställningen eller att sålunda Andersson, hvilken äfven sedan år 1894 oafbrutet arbetat vid statsbanebyggnaden och nu uppnått 60 lefnads- och 45 tjänstår, måtte erhålla ett årligt tillägg af 140 kronor till den honom af 1894 års Riksdag beviljade pension, hvarigenom densamma följaktligen skulle komma att uppgå till enahanda belopp som för öfriga med honom i afseende på lefnads- och tjänståren likställda arbetare, eller 300 kronor.

Med tillämpning af förberörda grunder med de af styrelsen förut angifna modifikationer i vissa fall skulle pension eller gratifikation komma att utgå till ifrågavarande förmän och arbetare i enlighet med hvad nedanstående tabell närmare utvisar:

Namn och befattning	Lefnadsår.	Tjänstår.
<i>A. Pensioner.</i>		
Johan Anders Andersson, ¹⁾ stenarbetare	60	45
Jakob Jonsson, arbetare.....	73	39
Johan Håkansson, förman	61	39
Alfred Rosenqvist, förman	60	38
Johan August Johansson, smed	62	35
Johan Vilhelm Segermark, arbetare.....	59	34
Sven Johan Björkman, förman	57	33
Lars Johansson Hultin, snickare	60	31
Anders Fredrik Jonsson, förman	60	31
Gustaf Wilhelm Johansson, smed	58	31
Carl Oscar Carlsson, ²⁾ arbetare	53	31
Jon Jakobsson, arbetare	70	30 ³⁾
Johannes Johansson, arbetare	62	30 ⁴⁾
Magnus Nicklasson, stenarbetare	61	30
Svente Hedberg, stenarbetare	55	30
Johan Eriksson, arbetare	55	29
Anders Andersson, ²⁾ arbetare	49	29

¹⁾ Af 1894 års Riksdag beviljad pension af 160 kronor.

²⁾ Varit utsatta för olycksfall i tjänsten, hvarom ofvan närmare angifvits.

³⁾ Där af 7 år vid statens järnvägstrafik.

⁴⁾ " 12 " " " " "

N a m n o c h b e f a t t n i n g.	Lefnadsår.	Tjänstår.
Petter Olsson, förman.....	66	28
Per Axel Stjärna, arbetare	69	27
Gustaf Albert Andersson Nystedt, stenarbetare	60	25
B. Gratifikationer.		
a) af 400 kr.		
August Pettersson Juhlin, förman	51	31
b) af 325 kr.		
Gustaf Karlsson, förman	49	27
Andreas Svensson Melin, snickare	52	23
Erik Evald Bergström, stenarbetare.....	50	23
Sven Persson, förman	54	22
August Svensson, förman	46	22
Edvin Andersson, förman	43	22
c) af 300 kr.		
Per August Bodin Frid, arbetare	52	34
Henrik Andersson Lundblad, arbetare	53	33
Adolf Ferdinand Andersson, arbetare	52	32
Elias Nicklasson, arbetare	50	31
Sven Johan Månsson Lönström, arbetare	49	30
d) af 250 kr.		
Sven Magnus Andersson, arbetare.....	45	29
Per Martin Cederlund, arbetare	51	28
Karl August Andersson, arbetare.....	52	27
Johannes Johansson, arbetare	53	25
Sven Johan Skarin, arbetare.....	56	22
Erik Alfred Karlsson, arbetare.....	54	22

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt har styrelsen i underdånighet hemställt, att Kungl. Maj:t ville föreslå Riksdagen medgifva, att pension eller gratifikation måtte enligt ofvan angifna grunder få beviljas förenämnda förmän och arbetare.

Öfver denna järnvägsstyrelsens framställning har statskontoret den 9 mars 1907 afgifvit infordradt underdånigt utlåtande och däruti anfördt, att, då de grunder, som af 1906 års Riksdag följts vid dess af järnvägs-

Statskontorets
utlåtande.

styrelsen åberopade beslut rörande pensioner eller gratifikationer till arbetare vid statens järnvägsbyggnader, syntes hafva blifvit i järnvägsstyrelsens nu framlagda förslag tillämpade utom i fråga om arbetarna Carl Oscar Carlsson och Anders Andersson, samt med afsende å dessa, hvilka, ehuru de ännu icke uppnått den enligt Riksdagens nyssnämnda beslut såsom minimum för pensions erhållande fastställda lefnadsålder af 55 år, föreslagits till undfående af sådan förmån, goda skäl torde, med hänsyn till nämnda arbetares genom ådragna kroppsskador nedsatta förmåga af själf försörjning och deras långa arbetstid vid statens järnvägsbyggnader, få anses föreligga för hvad järnvägsstyrelsen sålunda föreslagit, statskontoret för sin del icke funne något att erinra mot nådigt bifall till järnvägsstyrelsens förevarande framställning.

Departements-
chefens
yttrande.

Liksom förut vid flera tillfällen och senast vid 1906 års riksdag understöd beviljats åt åtskilliga vid statens järnvägsbyggnader sedan längre tid tillbaka anställda arbetare, synes mig billigheten fordra, att jämväl åt nu ifrågavarande arbetare, då de genom arbetenas upphörande förlora sin anställning vid statens järnvägsbyggnader, något understöd af statsmedel lämnas. Järnvägsstyrelsen har vid uppgörandet af sitt förslag till nya pensioner och gratifikationer utgått från den synpunkten, att endast personer, som under en tid af 20 år eller därutöfver arbetat vid järnvägsbyggnaderna, öfver hufvud böra ifrågakomma till erhållande af statsunderstöd. Bland dessa hafva till åtnjutande af listidspensioner föreslagits de förmän och arbetare, hvilka uppnått minst 55 lefnadsår och 24 tjänstår, äfvensom två yngre arbetare Carl Oscar Carlsson och Anders Andersson, hvaremot de öfriga enligt järnvägsstyrelsens förslag skulle erhålla gratifikationer. Pensionsbeloppens storlek har af styrelsen upptagits till 300 kronor för en hvar pensionär, och hafva gratifikationerna beräknats för förmän och yrkesarbetare till belopp af 400 och 325 kronor samt för vanliga arbetare till belopp af 300 och 250 kronor, därvid de högre beloppen inom vardera af dessa kategorier, eller 400 och 300 kronor, afsetts för de förmän och arbetare, som uppnått minst 30 tjänstår. Om undantag göres för nyssnämnde båda yngre arbetare, har följaktligen järnvägsstyrelsen uti sin nu förevarande framställning tillämpat samma grunder som 1906 års Riksdag vid då föreliggande pensionsfrågor af liknande art, och har jag mot desamma intet att erinra.

Järnvägsstyrelsens förslag, att Carl Oscar Carlsson och Anders Andersson skulle erhålla pensioner, ehuru de uppnått allenast respektive 53 och 49 lefnadsår, anser jag på de skäl, som härför anförts af såväl järnvägsstyrelsen som statskontoret, vara med billighet öfverensstämmande.

Hvad slutligen angår förslaget om höjning af stenarbetaren Johan Anders Anderssons pension, tillåter jag mig erinra därom, att Kungl. Maj:t på järnvägsstyrelsens hemställan till 1894 års Riksdag gjorde framställning om en årlig pension åt Johan Anders Andersson af 200 kronor, men att Riksdagen medgaf honom en pension af allenast 160 kronor. Andersson, som sedan dess oafbrutet arbetat vid statsbanebyggnaden, har nu uppnått 60 lefnads- och 45 tjänstår, och synes mig järnvägsstyrelsen hafva anfört fullgoda skäl för bifall äfven till förslaget om förevarande pensionshöjning, hvarför jag anser mig böra förorda detsamma.

På grund af hvad sålunda förekommit i detta ärende hemställer jag i underdånighet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgifva, *dels* att en hvar af härefter angifna förmän och arbetare, nämligen: arbetaren Jakob Jonsson, förmännen Johan Håkansson och Alfred Rosenqvist, smeden Johan August Johansson, arbetaren Johan Vilhelm Segermark, förmännen Sven Johan Björkman, snickaren Lars Johansson Hultin, förmännen Anders Fredrik Jonsson, smeden Gustaf Wilhelm Johansson, arbetarna Carl Oscar Carlsson, Jon Jakobsson och Johannes Johansson, stenarbetarna Magnus Nicklasson och Svante Hedberg, arbetarna Johan Eriksson och Anders Andersson, förmännen Petter Olsson, arbetaren Per Axel Stjärna och stenarbetaren Gustaf Albert Andersson Nystedt må från och med månaden näst efter den, hvarunder han entledigas eller entledigats från anställning vid statens järnvägar, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp af *300 kronor*; dock med villkor att, därest pensionstagare framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, uppgående till det nu för en hvar beräknade årliga medelinkomstbelopp af respektive 1,200 kronor inom gruppen förmän och yrkesarbetare och 900 kronor inom gruppen vanliga arbetare eller därutöfver, pensionen skall, så länge anställningen varar, upphöra att utgå, samt att, vid sådan aflönings uppbärande i öfrigt, pensionen skall minskas, så att densamma jämte aflöningen icke uppgår till högre belopp än nämnda medelinkomst;

dels att den pension å allmänna indragningsstaten, som beviljats stenarbetaren Johan Anders Andersson till belopp af 160 kronor, må höjas till *300 kronor* att under nyssnämnda villkor utgå under hans återstående lifstid från och med månaden näst efter den, under hvilken han entledigas från anställning vid statens järnvägar;

dels ock att härefter omförmälda förmän och arbetare må, efter erhållet afsked från sina anställningar vid statens järnvägsbyggnader,

tilldelas gratifikationer, att utgå å allmänna indragningsstaten, med följande belopp, nämligen:

med 400 kronor till förmannen August Pettersson Jublin,

med 325 kronor till en hvar af förmannen Gustaf Karlsson, snickaren Andreas Svensson Melin, stenarbetaren Erik Evald Bergström samt förmännen Sven Persson, August Svensson och Edvin Andersson;

med 300 kronor till en hvar af arbetarna Per August Bodin Frid, Henrik Andersson Lundblad, Adolf Ferdinand Andersson, Elias Nicklasson och Sven Johan Månsson Lönström; samt

med 250 kronor till en hvar af arbetarna Sven Magnus Andersson, Per Martin Cederlund, Karl August Andersson, Johannes Johansson, Sven Johan Skarin och Erik Alfred Karlsson.

Hvad departementschefen sålunda hemställt, däruti statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnade, att i följd häraf proposition skulle till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Pehr Thysetius.